

JONES, EDWARD ('Bardd y Brenin'; 1752 - 1824), telynor, trefnydd a chyhoeddwr cerddoriaeth i'r delyn, casglwr a chyhoeddwr hen benillion, alawon cenedlaethol, a chyfieithiadau i'r Saesneg, hanesydd llenyddiaeth Gymraeg ac offerynnau cerdd y Cymry, casglwr llawysgrifau a hynafiaethydd

Enw: Edward Jones

Ffugenw: Bardd Y Brenin

Dyddiad geni: 1752

Dyddiad marw: 1824

Rhiant: Jane Jones

Rhiant: John Jones

Rhyw: Gwryw

Galwedigaeth: telynor, trefnydd a chyhoeddwr cerddoriaeth i'r delyn, casglwr a chyhoeddwr hen benillion, alawon cenedlaethol, a chyfieithiadau i'r Saesneg, hanesydd llenyddiaeth Gymraeg ac offerynnau cerdd y Cymry, casglwr llawysgrifau a hynafiaethydd

Maes gweithgaredd: Hanes a Diwylliant; Llenyddiaeth ac Ysgrifennu; Cerddoriaeth; Perfformio; Argraffu a Chyhoeddi; Ysgolheictod ac leithoedd

Awdur: Tecwyn Ellis

Ganwyd yn Henblas, Llandderfel, Sir Feirionnydd, a'i fedyddio 29 Mawrth 1752, pedwerydd plentyn John a Jane Jones o naw o blant. Dywedir bod y tad yn gerddor galluog, yn fedrus ar ganu amryw o offerynnau, yn delynor, a gwneuthurwr telynu. Hyfforddwyd rhai o'r plant ganddo i ganu gwahanol offerynnau, a pharatowyd Edward ar gyfer galwedigaeth gerddorol. Ymddiddorodd yn gynnar mewn barddoniaeth ac arferion brodorol.

Aeth i Lundain tua 1775 dan nawddogaeth boneddigion Cymreig. Daeth i gyswllt â'r Dr. Burney bron ar unwaith, a bu'n athro ar ganu'r delyn i amryw bersonau bonheddig. Apwyntiwyd ef yn delynor i dywysog Cymru; o tua 1790 ymlaen defnyddiodd y teitl yn gyson hyd 1820. Ar ôl i'r tywysog ddod yn frenin, dechreuwyd ei alw'n ' Fardd y Brenin.' Trigai yn mhlas S. James o 1805 hyd 1820 yn ' The Office of Robes,' a daliai swydd o ryw fath yno. Ymwelai â thair gw r bonheddig yn Lloegr, a deuai i Gymru yn ystod yr haf. Rhoes fedal i'r canwr gorau gyda'r tannau yn eisteddfod Corwen, 1789, ac am y casgliad gorau o benillion yn y Bala yr un flwyddyn. Yr oedd yn y ddwy ' Orsedd ' ar Fryn y Briallu, h.y. Primrose Hill, Llundain, yn 1792. Ef oedd y beirniad ar ganu'r delyn yn eisteddfod Caerfyrddin, 1819, ac eisteddfod Wrecsam, 1820.

Cyhoeddodd oddeutu 20 o lyfrau'n cynnwys caneuon gyda'r cyfeiliannau wedi eu trefnu i'r harpsichord, y piano, neu'r delyn, trefniadau o weithiau cyfansoddwyr clasurol ac eilradd, alawon cenedlaethol gydag amrywiadau, a chyfansoddiadau o'i eiddo ei hun ymysg pethau eraill. Cynnwys y *Lyric Airs* (1804) draethawd llafurfawr ar gerddoriaeth hynafol Groeg. Ond ei lyfrau pwysig yw'r tair cyfrol: *The Musical and Poetical Relicks of the Welsh Bards*^[G], cyfrol gyntaf, 1784 (ailargraffiad gydag, ychwanegiadau sylweddol, ^[G]1794), ail gyfrol, *The Bardic Museum*^[G], 1802, trydedd gyfrol, *Hen Ganiadau Cymru*, 1820.

Ystyrir y trydydd argraffiad, 1808, o'i waith yn grynhoad cynrychioliadol o'r farddoniaeth Saesneg orau sy'n deillio o darddiad Cymraeg dilys yng nghyfnod y Deffroad Celtaidd. Yr oedd ei *Popular Cheshire Melodies*, 1798, yn ymgais gynnar i gofnodi a chyhoeddi alawon Seisnig. Ystyrir ef yn berfformiwr da iawn, a dengys *Musical Remains*, 1796, ei allu. Ef oedd y cyntaf i gyhoeddi casgliad amrywiol o hen 'Benillion.' Casglodd a chyhoeddodd dros 200 o alawon Cymreig. Meddai gasgliad o lawysgrifau a llyfrau prin.

G r unig, tawedog oedd. Bu farw yn ddiymgeledd 18 Ebrill 1824, a chladdwyd ef ym mynwent Marylebone.

Awdur

Tecwyn Ellis

Ffynonellau

J. Parry, 'Nodyn Bywgraffyddol'

Musical and Poetical Relicks of the Welsh Bards. Vol. 3 Hen Ganiadau Cymru. Cambro-British Melodies ... harmonized with new basses; to which are added Variations for the Harp, or the Piano-Forte, Violin, or Flute ... This third volume is a confirmation of the former two volumes of the Musical and Poetical Relicks of the Welsh Bards, etc (Llundain 1820), 1825 *NLW MSS* 37-40, 60-61, 108-109, 111-112, 125, 127, 148, 262, 164-174, 225, 322-323, 340, 354, etc.

J. Lloyd Williams, *Y tri thelynor arloeswyr cerddorol Cymru yn y ddeunawfed ganrif*(1945)

Y Cymmrodor, 1951

Darllen Pellach

Edward Jones, *Musical and poetical relicks of the Welsh bards* (London 1784)

Edward Jones, *Musical and poetical relicks of the Welsh bards* (London 1794)

Edward Jones, *Musical relicks of the Welsh bards* (London 1800)

Edward Jones, *Musical relicks of the Welsh bards* (Dublin c.1800)

Edward Jones, *The bardic museum, of primitive British literature* (London 1802)

Edward Jones, *Musical and poetical relicks of the Welsh bards* (London 1825)

Edward Jones, *Hên ganiadau Cymru* (London 1825)

Edward Jones, John Parry, *The Welsh harper* (London 1838)

Meirion Hughes, 'Jones, Edward (Bardd y Brenin; 1752-1824)', *Cydymaith i Gerddoriaeth Cymru* (Talybont 2018), tt.278-79

Erthygl Wikipedia: [Edward Jones](#)

Dolenni Ychwanegol

Archifau LIGC: [NLW MS 37B: Hanes cerddoriaeth, barddoniaeth a thrioedd Cymreig, &c.](#)

VIAF: [51883516](#)

Wikidata: [Q3048577](#)

Dyddiad cyhoeddi: 1953

Hawlfraint Erthygl: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/>

Mae'r Bywgraffiadur Cymreig yn cael ei ddarparu gan Lyfrgell Genedlaethol Cymru a Chanolfan Uwchefrydiau Cymreig a Cheltaidd Prifysgol Cymru. Mae ar gael am ddim ac nid yw'n derbyn cymorth grant. Byddai cyfraniad ariannol yn ein helpu i gynnal a gwella'r wefan er mwyn i ni fedru parhau i gydnabod Cymry sydd wedi gwneud cyfraniad nodedig i fywyd yng Nghymru a thu hwnt.

Ewch i'n [tudalen codi arian](#) am ragor o wybodaeth.

